

Міністерство освіти і науки України

Тернопільський національний економічний університет

Факультет фінансів

Кафедра податків і фіскальної політики

Міждисциплінарна курсова робота

на тему:

«МИТНИЙ ТАРИФ: СУТЬ, ПОБУДОВА ТА ПРИЗНАЧЕННЯ»

Студента 5 курсу групи ФУМСм-11

Напрямку підготовки:

«Фінанси, банківська справа та страхування»

Семенчука Євгенія

Керівник:

к.е.н., доц. Гуцул І. А.

Тернопіль – 2017

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Теоретичні засади митно-тарифного регулювання.....	6
2. Митно-тарифна політика України на сучасному етапі.....	15
3. Оцінка ефективності та основні напрямки покращення митно-тарифного регулювання.....	24
Висновки.....	32
Список використаних джерел.....	34

ВСТУП

Міжнародна торгівля є формою зв'язку між товаровиробниками різних країн, що виникає на основі міжнародного поділу праці, і виражає їхню взаємну економічну залежність. У літературі часто дається наступне визначення: “Міжнародна торгівля являє собою процес купівлі і продажі, здійснюваний між покупцями, продавцями і посередниками в різних країнах”. Міжнародна торгівля включає експорт і імпорт товарів, співвідношення між якими називають торговельним балансом.

У загальному виді міжнародна торгівля є засобом, за допомогою якого країни можуть розвивати спеціалізацію, підвищувати продуктивність своїх ресурсів і в такий спосіб збільшувати загальний обсяг виробництва. Суверенні держави, як і окремі особи і регіони країни, можуть виграти за рахунок спеціалізації на výroбах, що вони можуть робити з найбільшою відносною ефективністю, і наступного обміну на товари, що вони не в змозі самі ефективно робити.

Структурні зрушення, що відбуваються в економіці країн під впливом НТР, спеціалізація і кооперування промислового виробництва підсилюють взаємодію національних господарств. Це сприяє активізації міжнародної торгівлі. Міжнародна торгівля опосередуючі рух усіх міжкраїнових товарних потоків, росте швидше виробництва. Відповідно до досліджень зовнішньоторговельного обороту, на кожні 10% росту світового виробництва приходить 16% збільшення обсягу світової торгівлі. Тим самим створюються більш сприятливі умови для його розвитку. Коли ж у торгівлі відбуваються збої, сповільнюється і розвиток виробництва.

Під терміном “зовнішня торгівля” розуміється торгівля якої-небудь країни з іншими країнами, що складається з оплачуваного ввозу (імпорту) і оплачуваного вивозу (експорту) товарів.

Різноманітна зовнішньоторговельна діяльність підрозділяється по товарній спеціалізації на торгівлю готовою продукцією, торгівлю машинами й устаткуванням, торгівлю сировиною і торгівлю послугами.

Розвиток зовнішньої торгівлі, зокрема нарощування експорту країни на світовому ринку, збільшення або, принаймні, збереження його питомої ваги у світовій торгівлі є надзвичайно важливим чинником функціонування національної економіки будь-якої держави.

Зовнішня торгівля є одним із головних стабілізуючих факторів національної економіки. Протягом останніх років, внаслідок зростання експорту, його питома вага у ВВП збільшилася від 17,9 % до понад 40 %, що забезпечило зростання кількості робочих місць і значною мірою сприяло виведенню економіки України з кризи. Не останню роль в цьому зіграла виважена політика митно-тарифного регулювання.

Таким чином, основна *мета* даної курсової роботи полягає у вивченні особливостей функціонування митно-тарифної політики України.

Поставлена мета обумовила необхідність вирішення ряду взаємопов'язаних *завдань*:

- вивчити основні теоретичні засади діяльності митних інститутів в Україні;
- дослідити митно-тарифну політику України на сучасному етапі економічного розвитку;
- розглянути проблеми митного регулювання і напрямки удосконалення митно-тарифної політики України

Предметом курсової роботи є система економічних відносин щодо формування митно-тарифної політики України.

В якості *об'єкта* курсового дослідження виступає митно-тарифна система України.

В якості інформативної бази курсової роботи виступили законодавчо-нормативні акти з теми дослідження, праці українських і закордонних фахівців в галузі теорії міжнародної торгівлі; матеріали спеціалізованої періодичної преси.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МИТНО-ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

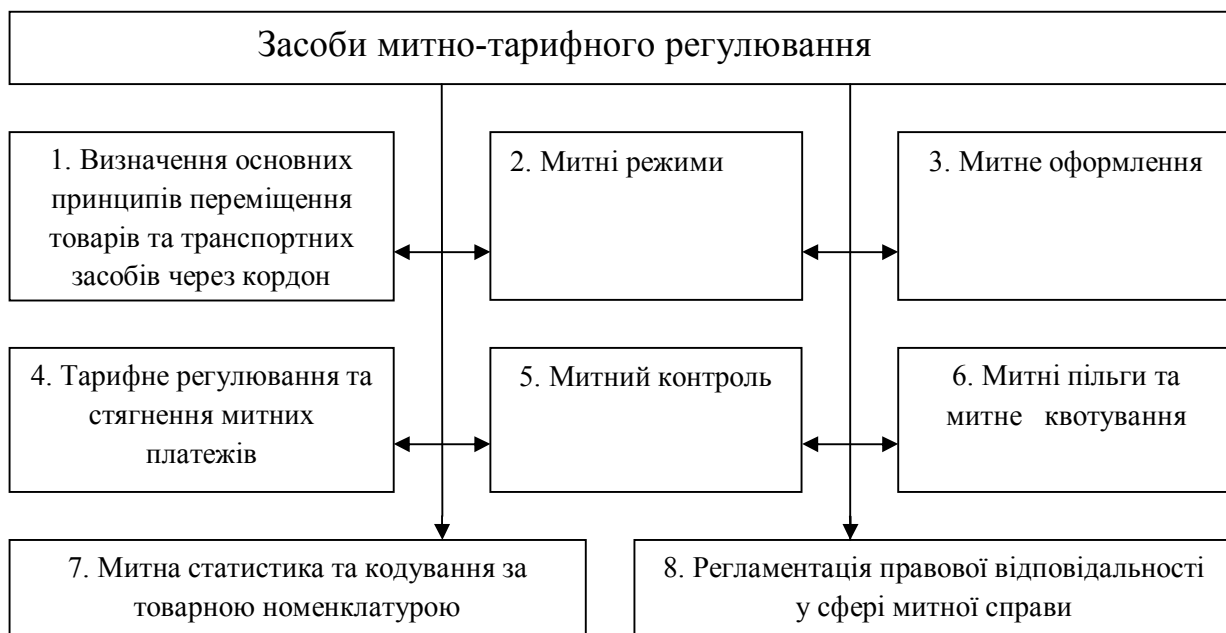
Аналізуючи міжнародну торгівельну політику, необхідно звернути увагу на дослідження природи та економічної ефективності регуляторних важелів, які застосовують уряди для впливу на товарні потоки у світовій економіці. Традиційним інструментом торговельної політики виступає митний тариф. Тарифи можуть використовуватись з метою забезпечення доходів державного бюджету або захисту промисловості країни від зовнішньої конкуренції, і це є основними функціями митного тарифу. Проте фінансова функція мита - поняття досить відносне, оскільки мито завжди несе захисну функцію, незважаючи навіть на свій незначний розмір. Винятком може бути хіба що чисто фінансове застосування тарифу до імпортованого товару, аналогів якого в даній країні не виробляється.

Одним із найбільш поширених регуляторів ЗЕД є митний тариф. Практично всі країни світу за його допомогою вирішують найрізноманітніші завдання: від захисту вітчизняного виробника до поповнення державного бюджету за рахунок коштів, вилучених на кордоні.

Після прийняття Декларації про державний суверенітет Україна самостійно визначає митну політику, створює власну митну систему та здійснює митне регулювання на своїй території.

Митне регулювання стосується питань, що пов'язані із встановленням мит та митних зборів, процедур митного контролю, організацією діяльності органів митного контролю України.

Всі процедури по переміщенню товарів є областю митного регулювання, і забезпечують інтереси держави та її громадян, визначені внутрішнім законодавством країни (рис. 1).

Рис. 1 Структура засобів митно-тарифного регулювання

Основною метою митного регулювання в державі являються економічні інтереси, які в свою чергу забезпечують: [5, 134-135]

- захист національного ринку і стимулювання розвитку національної економіки;
- сприяння структурній перебудові національного господарства та реалізації завдань економічної політики держави;
- використання інструментів митного контролю як засобу регулювання товарообміну і виконання інших завдань економічної політики на території країни;
- участь у реалізації торгово-політичних завдань із захисту національного ринку.

Митне регулювання здійснюється відповідно до Митного кодексу, законів України та міжнародних договорів. Україна може вступати в митні союзи з іншими державами.

Суб'єктами митно-тарифних відносин країни являються:

- групи країн (інтеграційні об'єднання країн), міжнародні організації, транснаціональні компанії;

- юридичні особи (підприємства й організації, зареєстровані як суб'єкти господарювання);
- фізичні особи (громадяни окремої країни, іноземні громадяни, особи без громадянства).

Митні відносини являються своєрідною послугою міжнародних економічних відносин. Вони представляють собою сукупність суспільних відносин, які виникають у процесі взаємного обміну результатами діяльності національних господарств під час переміщення їх через митний кордон. В свою чергу тарифні відносини виступають як економічні відносини та також мають суспільний характер, які забезпечують рух товарів у сфері економічних відносин.

Використовуючи тарифне регулювання держава :

- стимулює ввезення або вивезення відповідних товарів або обмежує їх;
- створює рівні економічні умови як для національного та товаровиробника іноземного;
- провадить певну економічну, науково-технічну, екологічну, валютно-фінансову політику у сфері зовнішньоекономічних зв'язків;
- спрямовує функціонування суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в русло загальнонаціональних інтересів залежно від мети і функціональності.

Митне регулювання дозволяє досягти кількох цілей [1, 206-207].

Економічні цілі досягаються шляхом поповнення державного бюджету за переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон країни.

Регулятивні цілі реалізуються:

- 1) встановленням ставок експортних та імпорتنих мит на товари, що переміщуються через митний кордон держави;
- 2) встановлення заборон і обмежень на ввіз і вивіз товарів;
- 3) ліцензуванням і видачею дозволів на ввезення і вивезення окремих товарів та іншими заходами.

Правоохоронні цілі полягають в захисті державної безпеки країни, громадського порядку, життя і здоров'я людей, моральності, моральних засад

і культурних цінностей суспільства, в охороні тварин, рослин та навколишнього природного середовища, у забезпеченні інтересів російських споживачів; в боротьбі з незаконним обігом через митний кордон наркотичних засобів, зброї, предметів художнього, історичного та археологічного надбання і т. д.

У зв'язку з розвитком міжнародних господарських зв'язків нагальною потребою стає створення нових підходів до розробки і прийняття ефективних управлінських рішень з питань регулювання зовнішньоекономічних зв'язків світовому так і на національному рівні. Кожній державі притаманна своя зовнішньоекономічна політика, яка направлена на задоволення власних економічних інтересів. На базі якої уряд визначає галузеві пріоритети, розробляє стратегію розвитку, впроваджує у практику заходи стимулювання експорту і захисту від іноземних конкурентів.

Інструментами зовнішньоекономічної політики являються митно-тарифні регулятори. Вони мають ряд особливостей.

Перш за все це універсальні інструменти регулювання міжнародних економічних зв'язків незалежно від конкретної форми взаємовідносин. Вони функціонують у різних секторах економіки таких як міжнародна торгівля товарами чи послугами, спільне підприємництво, міжнародна науково-виробнича кооперація та ін..

Більше всього вони використовуються в ринковій моделі господарювання. Митно-тарифні регулятори захищають економічний суверенітет держави, якщо посилюється іноземна конкуренція на національному ринку.

Також допомагають швидко розв'язувати проблеми незбалансованості з певного товаропотоку або з певною країною чи групою країн.

Митно-тарифні регулятори виступають базою створення адекватного механізму регулювання й управління світовими господарськими зв'язками як на національному, так і міждержавному рівнях.

Митно-тарифне регулювання відіграє важливу роль в зовнішньоекономічній діяльності. Чітка митна політика дозволяє ефективно підтримувати стабільність взаємовідносин в світовій економіці.

Найважливішим інструментом митно-тарифного регулювання експортно-імпортних операцій є митний тариф. Митний тариф – це єдиний економічний інструмент державного регулювання зовнішньої торгівлі, що охоплює всю її товарну номенклатуру.

Митний тариф — це систематизований звід ставок мита, яким обкладаються товари та інші предмети, що ввозяться на митну територію України або вивозяться за межі цієї території [7]. Отже, митний тариф — це систематизований за певною ознакою або ознаками перелік товарів, що підлягають митному обкладанню, проти кожного з яких зазначено одну або кілька ставок митних зборів.

Економічна роль митного тарифу пов'язана насамперед з тим, що, впливаючи на ціну товару та відмежовуючи національний ринок від світового, підвищуючи рівень цін на товари, мито активно впливає на конкурентоспроможність товару, що, у свою чергу, позначається і на рівні накопичення капіталу, темпах розвитку, нормах прибутку в окремих галузях економіки, нівелюючи різницю, яка склалася в міжнародних і національних умовах виробництва. Тому роль мита в економічному контексті розкривається у: [8, 260-261]

- створенні вартісного бар'єра, який підвищує ціну товару незалежно від застосованого експортного, імпортного чи транзитного мита;
- збільшення внутрішньої зайнятості. Сукупні витрати у відкритій економіці складаються з витрат споживачів, капіталовкладень, державних витрат, чистого експорту (під чистим експортом розуміють різницю між експортом та імпортом). Збільшення сукупних витрат унаслідок скорочення імпорту стимулює внутрішньо-економічний розвиток, оскільки збільшуються доходи і зайнятість;

- стимулюванні державою розвитку окремих галузей економіки чи підприємств. У першу чергу мова йде про захист молодих галузей. Тимчасовий захист молодих національних фірм від жорсткої конкуренції іноземних корпорацій дозволяє галузям, які утворюються, зміцнити і стати ефективними виробниками;

- надходженні коштів до Державного бюджету країни;
- захисті від демпінгу. Митні тарифи необхідні для захисту вітчизняних фірм від іноземних конкурентів, які реалізують свою продукцію за цінами, нижчими за собівартість.

Розрізняють два типи митних тарифів: простий і складний. [21, 197-199]

Простий (одностовпчиковий) тариф передбачає для кожного товару одну ставку митних зборів, що застосовується незалежно від країни походження товару. Такий тариф не забезпечує достатньої маневреності в митній політиці, а тому не відповідає сучасним умовам боротьби на світовому ринку.

Складний (багатостовпчиковий) тариф щодо кожного товару встановлює дві або більше ставок мита. Звичайно, найвища ставка — автономна. Вона називається також максимальною, або генеральною, і застосовується щодо товарів, що походять з країн, з якими немає торгових договорів і угод. Відтак використовується нижча, як правило конвенційна, ставка. Вона називається мінімальною і застосовується щодо товарів з країн, з якими укладено торгові договори або угоди, і, що особливо важливо, яким надається національний режим найбільшого сприяння.

Складні митні тарифи багатьох країн часто передбачають і особливо пільгові, преференційні ставки мита. Вони застосовуються щодо певного кола країн з метою створення замкнених економічних угруповань, режимів асоціації, а також у торгівлі з країнами, що розвиваються. Преференційні ставки можуть і не виокремлюватися у стовпчик. У цьому разі у вступній частині, що пояснює правила користування тарифом, можна зазначити, що

для перелічених в особливому списку країн мінімальна ставка знижується на певну кількість відсотків у певну кількість разів.

Крім ставок мита, розмір яких встановлюється заздалегідь, митні тарифи передбачають можливість введення додаткового, особливо високого антидемпінгового і карального мита. Їх розмір у кілька разів перевищує максимальні ставки.

Складний митний тариф значно краще, ніж простий пристосований до конкурентної боротьби на світовому ринку. Він дає змогу чинити тиск на одні країни, обкладаючи їх товари вищим митом, або надавати пільги іншим, “прив’язуючи” їх у такий спосіб до свого ринку.

Митний тариф України - це систематизований згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності перелік ставок ввізного мита, яке справляється з товарів, що ввозяться на митну територію України [7].

Товарною номенклатурою Митного тарифу України є Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД), яка базується на Гармонізованій системі опису та кодування товарів.

Структура десяти знакового цифрового кодового позначення товарів в УКТЗЕД включає код групи (перші два знаки), товарної позиції (перші чотири знаки), товарної підпозиції (перші шість знаків), товарної категорії (перші вісім знаків), товарної підкатегорії (десять знаків).

Товарно-класифікаційна схема тарифу складається із наступних граф:

- код товарів по УКТ ЗЕД;
- опис товарів по УКТ ЗЕД;
- преференційні ставки тарифу;
- пільгова ставки тарифу;
- повна ставки тарифу;
- одиниці виміру та обліку

Згідно товарно-класифікаційної схеми тарифу в Україні в Митному тарифі використовуються 3 види ставок:

Преференційна. Преференції щодо ставок мита застосовуються до товарів, які походять з країн, з якими Україна разом ходить до Митного союзу, до спеціальних митних зон у разі встановлення будь-якого спеціального преференційного митного режиму відповідно до міжнародних угод, в яких бере участь Україна.

Пільгові ставки мита застосовуються до тих товарів, що походять з країн або економічних союзів держав, яким в Україні надано режим найбільшого сприяння або право користуватися національним режимом, крім товарів з країн. З якими укладено угоди про вільну торгівлю.

Повні ставки застосовуються до товарів, що походять з інших країн, з якими не укладено договорів про вільну торгівлю або угод про надання режиму найбільшого сприяння, або ж надання їм національного режиму. Ці ставки завжди застосовуються до товарів, країни походження яких не встановлено.

Сучасні митні тарифи поширюються на тисячі найменувань товарів. Загальна кількість товарних позицій у тарифах розвинених держав сягає двох-трьох тисяч. Крім того, кожна товарна позиція містить або може містити дрібніші підпозиції, оскільки спостерігається тенденція до збільшення кількості товарів, оподатковуваних митними зборами.

Що дрібнішою є структура тарифу, то ефективніше він може бути використаний у протекціоністських цілях. З торгово-політичної практики відомо багато випадків, коли зі зміною структури тарифів різко підвищувався рівень митного захисту певних галузей. Це свідчить про те, що створення товарної номенклатури митного тарифу є завданням швидше торгово-політичним, аніж технічним.

Таким чином, можна підкреслити, що митні правила і процедури в Україні поступово наближаються до європейських норм та міжнародних стандартів. Аналіз діючих ставок ввізного мита Єдиного митного тарифу України, дозволяє говорити про неможливість здійснення широкомасштабних заходів щодо їх підвищення на значні групи товарів.

Практично ставки ввізного мита на готову продукцію, аналоги якої виробляються в Україні, встановлені на максимальному рівні, затвердженому Концепцією трансформації митного тарифу. В той же час залишається можливість корегування ставок мита на окремі види товарів. Це в першу чергу стосується окремих товарів широкого вжитку.

Тому, великої роботи потребує реалізація нових підходів у тарифному регулюванні, митній оцінці товарів, впорядкуванні тарифних преференцій до окремих країн та визначенні країни походження товарів закладені в новому Митному кодексі, прийнятому Верховною Радою України в грудні 2001 року. Необхідним є проведення широкомасштабного аналізу стану відповідності національного законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності правилам і нормам ЄС та імплементація правил і норм ЄС в законодавче поле України та національну торговельну практику.

2. МИТНО-ТАРИФНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Сучасний етап ринкової трансформації економіки України передбачає, насамперед, розбудову таких елементів економічної системи, які, з одного боку, здатні забезпечувати однакові умови для здійснення господарської діяльності для усіх суб'єктів підприємницької діяльності, а з іншого – слугують інструментами державного впливу на загальну ситуацію в країні з метою захисту національних інтересів.

Важливу роль у захисті, національних інтересів відіграє митна політика, яка є невід'ємним складником зовнішньоекономічної політики держави. Відтак, митна політика являє собою певний комплекс заходів, спрямованих на забезпечення ефективного функціонування митних кордонів та забезпечення захисту національних інтересів та національної безпеки держави у зовнішньоекономічній сфері [5, 76].

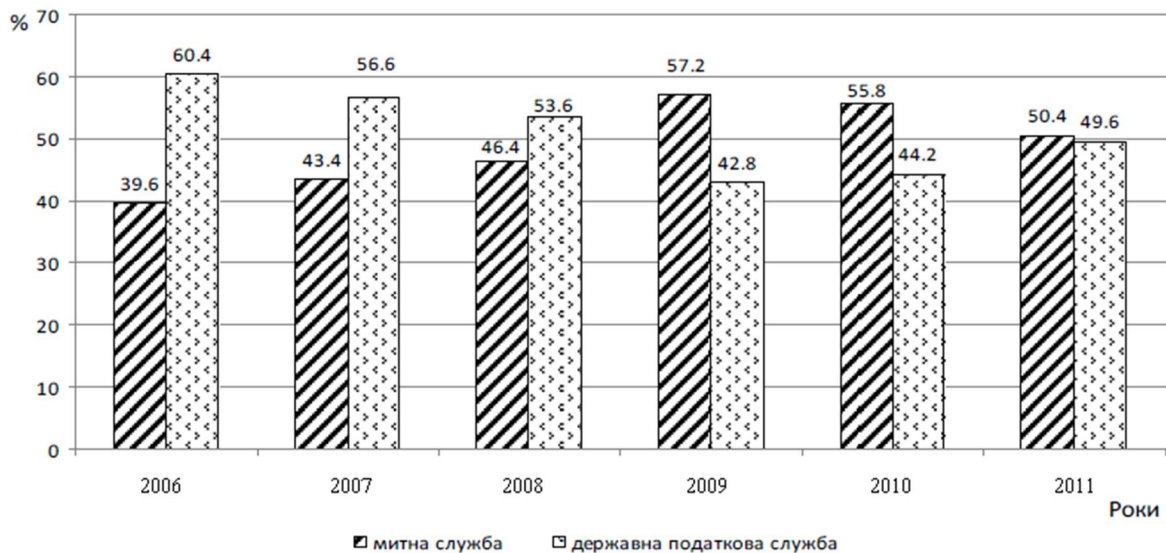
Усі податки та збори, що справляються митними органами відповідно до чинного законодавства, перераховуються до Державного бюджету України.

Формування сучасної митної політики України враховує стан її економіки, геополітичне становище та необхідність залучення іноземних інвестицій, що неможливо зробити без політики фритредерства. Це пояснюється тим, що через країну проходять великі міжнародні транспортні артерії й Україна по суті є великим транспортним коридором. Усякі спроби ускладнити пересування товарів по цих транспортних коридорах можуть призвести до важких наслідків в економіці. У той же час простежується тенденція до протекціонізму й захисту інтересів національного товаровиробника. На митну політику України впливають суб'єктивні фактори. На митну політику впливають і геополітичні тенденції, які заставляють урахувати національні інтереси в митній політиці, захищати економічні інтереси як країни у цілому, так і її окремих регіонів.

Митна політика України зводиться до необхідності забезпечення її єдності на всій території, координації зусиль усіх митних органів на виконання її пріоритетних напрямків, удосконалення нормативно-правової бази, взаємодії та тісної співпраці з митними органами інших країн. Митна політика включає в себе елементи гуманітарної, економічної (зовнішньоекономічної), торгової, фінансової, науково-технічної, інвестиційної, природоохоронної та інших видів політики.

Питання сучасної митної політики України залишаються актуальними в наш час, тому відповідно до Програми діяльності уряду України поступово проводяться заходи, які спрямовані на розробку нової редакції Єдиного митного тарифу України, в якому передбачається: введення диференційованого підходу до рівня митного оподаткування залежно від того, виробляється в країні на недостатньому, достатньому чи надлишковому рівні, застосування односторонніх обмежень імпорту, включаючи підвищення ставок ввізного мита; широке застосування специфічних та комбінованих ставок мита на товари так званого некритичного імпорту; введення заходів митно-тарифного захисту сільськогосподарського виробництва України, в тому числі шляхом застосування сезонних ставок; скорочення переліку країн, які користуються пільгами ; введення єдиного порядку сплати акцизів та ПДВ для товарів як вітчизняного, так й імпортного виробництва зміна механізму начислення акцизу та ПДВ на імпортні товари.

Пріоритетним напрямом діяльності Державної митної служби України протягом останніх років визначалося забезпечення реалізації фіскальної політики, підвищення ефективності регулювання зовнішньої торгівлі, безумовне виконання показників надходжень до Державного бюджету [19]. Зазначена теза також підтверджується порівнянням показників перерахованих до Державного бюджету України податків і зборів митними органами та органами державної податкової служби (рисунок). Для останніх ці показники повинні бути основою для аналізу результативності та ефективності діяльності.

Рис.2 Питома вага податків і зборів, справляння яких забезпечено митними органами та органами державної податкової служби, у податкових надходженнях Державного бюджету України у 2006–2011 рр. [2]

Для розгляду основних показників діяльності митних органів України у сфері справляння податків і зборів необхідно визначити основні фактори, які впливають на рівень митних платежів, тобто податків, що відповідно до Податкового кодексу України або митного законодавства справляються під час переміщення або у зв'язку з переміщенням товарів через митний кордон України та контроль за справлянням яких покладено на митні органи [10]. Аналізуючи структуру податків і зборів, справляння яких забезпечено митними органами, протягом останніх років (табл. 2.1) необхідно зазначити, що 99 % загальної суми митних платежів становлять ввізне мито, акцизний збір та податок на додану вартість (ПДВ). Слід зазначити, що Податковим кодексом України встановлено дві ставки ПДВ – 17 % (до 31 грудня 2013 р. – 20 %) та 0 % [18]. Крім того, понад 96 % ставок Митного тарифу України, систематизованого згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД), є адвалерними (тобто ставки встановлені у відсотках до митної вартості товарів). У свою чергу, питома вага в загальних надходженнях акцизного збору, ставки якого на переважну більшість підакцизних товарів встановлені у твердих сумах з одиниці

реалізованого товару, протягом останніх шести років є порівняно невеликою і коливається в межах

2.2–3.6 %. Таким чином, можна зробити висновок, що головним фактором, що впливає на платежі, справляння яких забезпечується митними органами, є імпорт товарів, а саме його вартісні показники.

Таблиця 2.1

Податки і збори, перераховані митними органами до Державного бюджету України у 2003–2010 рр. [20]

Результати діяльності митних органів України	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Податки і збори, млн грн.	14013.0	18064.9	30973.8	41173.8	54119.5	96047.2	83116.0	85911.6
у т.ч.								
ввізне мито	3336.8	4687.4	6518.2	6975.1	9590.1	12124.6	6325.2	8553.4
вивізне мито	–	–	–	269.9	290.7	–	382.7	294.5
акцизний збір	544.1	544.4	501.9	916.2	1332.1	2209.7	3023.9	3470.3
ПДВ	9445.8	11993.2	23001.4	31900.5	41699.5	80978.7	73148.7	73148.7
інші, у т.ч. митні збори (плата за митне оформлення) та єдиний збір	686.3	839.9	952.3	1112.1	1207.1	1234.2	235.5	148.0
Середній офіційний курс гривні до долара США, грн	5.33	5.32	5.13	5.05	5.05	5.27	7.79	7.94
Податки і збори, млн доларів США ¹	2633.5	3401.5	6049.4	8154.3	10716.7	18405.7	10667.9	10826.1
Імпорт товарів, млн доларів США	23020.8	28996.0	36141.1	45034.5	60669.9	85535.4	45435.6	59500.0
Приріст імпорту товарів, %	–	25.96	24.64	24.61	34.72	40.98	–46.88	30.95
Приріст податків і зборів, %	–	29.16	77.85	34.78	31.44	71.75	–42.04	1.48

Аналізуючи результати діяльності митних органів у розрізі фіскальної функції, необхідно враховувати, що певна частка приросту податків і зборів об'єктивно обумовлена приростом імпорту. Порівнюючи темпи приросту обсягів імпорту та податків і зборів, справляння яких забезпечено митними органами у 2004–2010 рр., можна констатувати, що ці показники несуттєво відрізняються у 2004, 2006 та 2007 роках.

Подібність темпів приросту імпорту товарів і митних платежів цілком логічна, адже вартісні показники імпорту товарів є фактично базою

оподаткування для податків і зборів, що справляються митними органами. Наявність між ними різниці пояснюється, зокрема, змінами номенклатури товарів, що імпортувались до України, від якої безпосередньо залежать ставки ввізного мита [7], що, у свою чергу, вплинуло на надходження ввізного мита та ПДВ у зазначені роки (табл. 2.1).

Наприклад, у 2003 р. приріст перерахованого до Державного бюджету України ввізного мита перевищив приріст загальної суми митних платежів на 16.4 %, таким чином зміна товарної номенклатури імпорту призвела до перевищення темпів приросту податків і зборів над відповідним показником щодо імпорту.

В останні роки Урядом України проводиться активна робота щодо інтегрування України до світових торговельно-економічних структур. Вступ України до СОТ та інтеграція до Європейського співтовариства створила українському товаровиробнику більш сприятливі умови для проникнення на ринки інших країн. Необхідно зазначити, що на зовнішню торгівлю впливають багато чинників. Це кон'юнктура на внутрішньому та зовнішніх ринках, купівельна спроможність населення, економічний стан суб'єктів господарювання, коливання валютних курсів, політика у сфері захисту внутрішнього ринку тощо. Уряд почав проводити політику лібералізації зовнішньої торгівлі, яка в першу чергу характеризувалася поступовим зниженням ставок ввізного мита. Спостерігалася наступна динаміка середньоарифметичного тарифу та обсягів імпорту по групам товарів [15].

Сільгосппродукція (групи 1-24 УКТЗЕД) - у 2005 році різке підвищення середньоарифметичного тарифу до 23,6% призвело до падіння обсягів імпорту. Зниження середнього тарифу у 2006 році до 19,5% призвело до невеликого підвищення обсягів імпорту. Подальше незначне зменшення середнього тарифу до 19,2% призвело до падіння імпорту у 2008 році. Однак, значною мірою це було пов'язано із фінансовою кризою 2008 року. В подальшому, у 2009 – 2010 роках відмічається тенденція поступового

зростання імпорту.. Тобто чіткої залежності рівня середньоарифметичного тарифу та обсягів імпорту, не відслідковується.

Мило та миючі засоби (група 34 УКТЗЕД) - з 2005 року по 2009 рік середньоарифметичне значення тарифу було знижено з 11,4% до 7,33%, а у 2010 році він зріс до 11,85%. Обсяги імпорту цих товарів повільно зростали до 2006 року, але у 2008 році, не дивлячись на стабільні ставки мита, відбулося доволі різке падіння обсягів імпорту (до рівня 1997 року). Починаючи з 2009 року відбувається збільшення імпорту цієї продукції (незважаючи на зростання ввізного мита). Тобто рівень ставок мита не є визначальним фактором щодо обсягів імпорту цих товарів.

Текстильна продукція (групи 50-63 УКТЗЕД) - з 2007 року по 2008 рік середньоарифметичний тариф було підвищено з 11,3% до 18,9%, при цьому одночасно зростали обсяги імпорту цих товарів. Далі на виконання Угоди про партнерство та співробітництво з ЄС відбулося зниження середньоарифметичного тарифу з 18,9% до 5,52%, при цьому за 2009 рік обсяги імпорту впали і досягли рівня трохи нижче 1996 року. У 2010 році спостерігається зростання обсягів імпорту, але треба відзначити, що в цьому випадку зростання імпорту відбулося, в основному, за рахунок сировинних товарних позицій (нитки, волокна, тканини та інше), що дозволило українському виробнику нарощувати обсяги випуску готової товарної продукції і відповідно нарощувати обсяги експорту готової продукції, при цьому обсяги імпорту готової продукції практично не зростали.

Взуття (група 64 УКТЗЕД) - у 2004 - 2008 роках середньоарифметичний тариф не змінювався і залишався на рівні 22,5%, водночас відбувалося плавне падіння обсягів імпорту цих товарів. У 2006 році середньоарифметичний тариф знизився до 20%, однак обсяги імпорту товарів цієї групи продовжували знижуватися до 2007 року. У 2008 році відбулося збільшення імпорту на 25% порівняно з 2007 роком.

Холодильне устаткування, в тому числі і побутове (товарна позиція 8418 УКТЗЕД) на кінець 2004 року середньоарифметичний тариф було різко

підвищено з 5% до 19% при цьому протягом 2005 року відбувалося зростання імпорту цих товарів. На кінець 2006 року обсяги імпорту знизилися на незначну величину і протягом 2007 року продовжували знижуватися. Однак, не дивлячись на те, що на кінець 2008 року середньоарифметичний тариф знову було підвищено до рівня 21%, в 2009 років відбувалося зростання імпорту цієї техніки.

Меблі та іграшки (товарні групи 94-95 УКТЗЕД) - на кінець 2007 року середньоарифметичний тариф було підвищено з 11,1% до 11,8%, при цьому відбувалося зростання обсягів імпорту. На кінець 2008 року середньоарифметичний тариф було підвищено до рівня 22,6% і протягом цього періоду відбувалося зниження обсягів імпорту цих товарів. У 2009 та 2010 роках середньоарифметичний тариф було знижено відповідно до рівня 18,6% та 17,83%, а імпорт у 2010 році зріс на 22%) порівняно з 2009 роком. Що стосується загальних змін середньоарифметичного тарифу по усіх товарах та загальних обсягів імпорту, можна відмітити, що у 2009 - 2010 роках відбувалося підвищення ставок мита. У 2007 році відбувалося зростання обсягів імпорту товарів, що на мою думку обумовлюється їх необхідністю. У 2008 - 2009 роках відбувалося значне падіння обсягів імпорту товарів, не дивлячись на те, що у 2009 році середньоарифметичний тариф було знижено до рівня 9,82%, що було пов'язано з нестабільною економічною ситуацією в світі. Аналізуючи наведенні статистичні дані можна зробити висновок, що зміни ставок мита, у визначених межах, не є головним чинником, який може вплинути на зростання обсягів імпорту товарів. В даний час, в основному, ринок споживання та виробництва стабілізувався. Зміни ставок ввізного мита вже відбуваються по окремих товарних позиціях і це не може значно вплинути на загальні обсяги імпорту продукції.

Слід зазначити, що Україна майже не використовує на практиці спеціальні, антидемпінгові та компенсаційні мита для захисту внутрішнього

ринку, хоча їх роль надзвичайно важлива, особливо з точки зору економічної безпеки.

Так, у 2008 р. Кабінетом Міністрів України введено спеціальне мито у розмірі 20% щодо низки російських товарів у кількості 22 позицій, в тому числі залізняка, хлору, мінеральних добрив, деяких фарб і лаків, бавовняних тканин, феросплавів. Мито було введено на період дії спеціального мита, встановленого Росією у травні 2008 р. на українські труби з чорних металів. Також з 30 липня по 8 грудня 2008 р. було введено спеціальне мито на нові легкові автомобілі з Росії з робочим об'ємом циліндра від 1000 до 1500 см³, що ввозяться громадянами на митну територію України, у розмірі 31,7%. Мета введення — підтримка вітчизняного виробника.

З цією ж метою 27 вересня 2009 р. Україна ввела антидемпінгове мито терміном на 5 років на імпорту сірників з Росії та Білорусі. У рішенні Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі від 12.09.2009 р. розмір ставки ввізного мита для російських сірників встановлено на рівні 8,8%, однак продукція ЗАТ «Плитспичпром» (Балабаново) обкладатися митом не буде. Для білоруських виробників розміри мита є значно вищими: ЗАТ «Пинскдрев» — 31,8%, «Борисовдрев» — 68,7%, інших виробників — 95,7% [6, 41-42].

Як свідчить досвід, рівень митно-тарифного захисту для того, щоб бути ефективним, не повинен бути непомірним (не більше 10-15%). Граничний рівень імпортного мита не повинен, в усякому разі, перевищувати 30%. Інакше непомірно високі ставки мита і податків на імпорту призводять до того, що їх перестають сплачувати.

Отже, митні відносини є однією зі складових сукупності всіх ринкових відносин, дає змогу зробити висновок, що цілі митно-тарифної політики є похідними від загальноекономічних цілей і визначаються пріоритетами останніх. Саме за допомогою митно-тарифних регуляторів держава коригує товаропотік і географічну структуру експорту й імпорту з урахуванням довгострокових цілей розвитку країни, забезпечує макроекономічну

стабільність, підтримує структуру платіжного балансу, стабілізує курс національної валюти. Але все ж таки основними завданнями митно-тарифної політики залишаються: створення оптимальних умов для конкуренції між національними й іноземними виробниками, забезпечення найбільш ефективного використання інструментів митного контролю і регулювання товарообміну на митній території України, що стимулює належний розвиток економіки.

3. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ МИТНО-ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Одним з ключових елементів зовнішньоекономічної стратегії України є вдосконалення системи митно-тарифного регулювання за рядом напрямів. Слід зазначити, що практичний аспект реалізації заходів митно-тарифного регулювання має багато проблем. Серед них, у першу чергу, можна назвати заплутаність і несистематизованість митного законодавства, яке містить багато колізій та багато важливих питань залишає неврегульованими. Перш за все, це стосується Митного кодексу України, який приймався у терміновому порядку, тому на сьогодні вже застарів і не відображає сучасного стану речей в економічному житті країни.

На сьогодні залишається ряд суттєвих проблем, які впливають на стан митно-тарифного регулювання, зокрема: [12, 141]

- надмірна деталізація та значна диференціація у розмірах ставок ввізного мита на однорідні товари;
- встановлення специфічних та комбінованих ставок ввізного мита без урахування специфіки поставок товару (при визначенні бази оподаткування за такими ставками мита застосовується вага-брутто товару з урахуванням первинної тари);
- наявність значної кількості пільг зі сплати ввізного мита для окремих галузей та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;
- ігнорування галузевими міністерствами та відомствами основних принципів і підходів щодо підготовки законодавчих актів з питань митно-тарифного регулювання, зокрема підготовка ними пропозицій щодо деталізації товарів за комерційними назвами, маркою та призначенням для споживання в окремій галузі.

З метою вирішення існуючих проблем, перш за все, доцільне надання права Кабінету Міністрів України встановлювати та змінювати ставки ввізного й вивізного мита. Запровадження такого порядку ґрунтується на

необхідності оперативного реагування на зміни кон'юнктури як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках, забезпечення захисту внутрішнього ринку та виконання міжнародних зобов'язань України. Крім того, це дасть змогу своєчасно реагувати на запити іноземних держав щодо тарифних поступок під час проведення дво- та багатосторонніх переговорів і сприятиме інтеграції України до ЄС.

На користь залишення за Кабінетом Міністрів України права приймати рішення щодо зміни ставок ввізного мита свідчать, наприклад, результати переговорів з Комісією європейських співтовариств і підписання угод про торгівлю текстильною продукцією між Україною та Європейським Співтовариством.

Відсутність же можливості оперативного коригування ставок ввізного мита може призвести до порушення міжнародних зобов'язань України, що неприпустимо, та до відновлення застосування Комісією Європейського Союзу квот на українську текстильну продукцію відповідного зменшення обсягів її експорту. Існуюча довготривала процедура зміни ставок мита законами України та напружений графік роботи Митно-тарифної ради України не дають змоги здійснювати у короткі терміни вищезазначені заходи.

Ще одним аргументом на запровадження такого порядку встановлення та внесення змін до ставок мита може служити те, що у більшості країн СНД, Західної та Східної Європи встановлення та зміни ставок мита належить виключно до компетенції виконавчої влади. Таким є приклад більшості країн СНД, зокрема, Російської Федерації, Республіки Казахстан, Туркменістану, Республіки Білорусь. У країнах Східної та Західної Європи: Литовській Республіці, Республіках Румунія, Болгарія, Угорщина – право встановлювати та вносити зміни до ставок імпортного мита надано урядовим структурам. У країнах Європейського Союзу затвердження нових ставок мита здійснює Рада Міністрів ЄС.

Запропоновані зміни в механізмі внесення змін до митного тарифу дадуть змогу уникнути необхідності прийняття тактичних рішень вищим законодавчим органом країни, що тягне за собою також і численні тіньові схеми прийняття подібних рішень шляхом лобіювання інтересів владних кіл та значно покращать швидкість адаптації митно-тарифної політики до мінливого зовнішнього та внутрішнього середовища.

Крім того, слід розширити межі співробітництва між Державною митною службою, Міністерством фінансів та Державною податковою адміністрацією, а саме створити єдину доступну обом цим структурам центральну базу даних, яка буде містити оперативні дані щодо виконання державного бюджету, зобов'язань платників податків перед державним бюджетом, податкову історію учасників ЗЕД, що уможливить і спростить контроль за сплатою податків та зборів як при перетині митного кордону, так і всередині країни, а також нормативно-правову базу з митного, податкового та фінансового законодавства для внутрішнього користування працівниками ДМСУ та ДПА, яка включатиме також і документи, не зареєстровані в Міністерстві юстиції [17, 51].

Аналогічно до інформаційної бази даних пропонується об'єднати підрозділи статистики в один діючий спільно для митної та податкової служби статистичний підрозділ з метою використання єдиного підходу та методології при побудові прогнозів податкових надходжень до дохідної частини бюджету. Важливим кроком є також координація спеціалізованих навчальних закладів, що готують фінансистів, податківців та митників, яка полягатиме в обміні досвідом, веденні спільної науково-дослідної роботи, проведенні спільних наукових семінарів на науково-практичних конференцій з метою розширення кола досліджуваних проблем та пошуку оптимальних шляхів їх вирішення на практиці.

Існують також проблеми щодо управління персоналом у митній системі, а саме щодо мотивації праці посадових осіб митних органів. Слід зазначити, що в той час, як усі розвинуті країни спрямовують близько 1,5%

бюджетних коштів на фінансування митних органів, в Україні цей показник становить приблизно 0,8% витрат бюджету, що є недостатнім для розвитку матеріально-технічної бази митниць та забезпечення соціальної та матеріальної захищеності працівників митниць. Низький рівень оплати праці посадових осіб митних органів призводить до поширення корупції, зловживання службовим становищем або ж переходу до комерційних структур та розробки складних схем ухилення від оподаткування на основі набутих знань та досвіду роботи на митниці [16, 108].

Що стосується значної диференціації в розмірах ставок ввізного мита на однорідні товари, то прикладами тут можуть бути діючі ставки ввізного мита на повністю автоматичні пральні машини, що залежно від завантаження ставки мита коливаються від 5 до 25%, на лічильники газові залежно від типорозміру – від 5 до 25%, на причепи та напівпричепи залежно від маси навантаження – від 0 до 20%, на горіхи залежно від маси упаковки ставка мита – від 0 до 20%, на чай залежно від маси упаковки – від 0 до 0,4 євро за 1 кг, на пшеницю – від 0 до 40 євро за 1 т. Відчутна різниця в ставках спонукає багатьох суб'єктів зловживати з класифікацією товарів з метою ухилення від сплати податків. А оскільки частка надходжень від імпортного мита становить близько 5% у доходах Державного бюджету, то ухилення від оподаткування та заниження митної вартості товару як об'єкта оподаткування можна розглядати як реальну загрозу бюджетним інтересам українського народу.

Значна диференціація у ставках ввізного мита на готову побутову, аудіо-, відео-, комп'ютерну техніку та комплектуючі до них, яка різниться у десятки разів, призводить до масового ввезення товарів частинами з подальшим тіншовим складанням цих товарів шляхом “викруткової” збірки та ухиленням від сплати податків. У цьому напрямі необхідно продовжити роботу щодо оптимізації ставок ввізного мита, поступового їх зниження з метою перетворення з фіскального елемента в елемент регулювання

зовнішньоекономічної діяльності та захисту економічних інтересів вітчизняних виробників.

Загалом уніфікація ставок мита, як повна, так і обмежена, є одним з найбільш ефективних способів боротьби з недостовірним декларуванням імпорту, оскільки застосування лише адміністративних заходів регулювання може сприяти поширенню корупційних схем, а повна уніфікація ставок мита є саме тим засобом, що ліквідує стимули до некоректного декларування. На жаль, повна уніфікація ставок імпортного мита є досить складною у сучасних умовах, оскільки потребує досягнення консенсусу між представниками влади та суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності з приводу митно-тарифної політики. Тому найбільш доцільною видається часткова уніфікація ставок мита, що має на меті балансування інтересів держави, споживачів, внутрішніх виробників та імпортерів. І хоча протягом останніх років постійно проводяться реформи в галузі митно-тарифного регулювання, у процесі яких знижуються ставки мита на товари, які традиційно були об'єктом заниження митної вартості та ухилення від оподаткування, все ж залишається ще ряд товарів, які несуть ризики нелегального ввезення через надвисокі ставки податків (автомобілі, побутова техніка тощо), тому є широкі можливості для подальшої уніфікації ставок імпортного мита.

Іншим аспектом регулювання зовнішньої торгівлі, що впливає на регуляторні та фіскальні функції митно-тарифного регулювання, є значний обсяг пільг, передбачених чинним законодавством для окремих територій та галузей промисловості.

На сьогодні діє велика кількість законів України, якими надані пільги підприємствам територій пріоритетного розвитку, технопаркам та підприємствам за галузевими ознаками (суднобудівна, автомобілебудівна, літакобудівна, космічна, поліграфічна).

Особливе занепокоєння викликає ситуація з товарами, що без обкладення податками ввозяться в рамках інвестиційних проектів

технопарками. Переліки цих товарів не затверджує Кабінет Міністрів України та в більшості випадків вони не узгоджуються з профільними міністерствами.

Зазначене призвело до того, що в Україну почали під виглядом реалізації інвестиційних та інноваційних проектів масово завозити товари, які в достатній кількості виробляються в Україні і на які встановлені високі ставки ввізного мита з метою захисту вітчизняного виробника (сільськогосподарська та харчова продукція, хімічна продукція, транспортні засоби тощо). Тому порядок надання митних та інших пільг інноваційно-активним підприємствам потребує подальшого вдосконалення як на державному (шляхом внесення змін до законодавчої бази та створення більш жорстких вимог до інноваційних проектів), так і на місцевому рівнях, під час здійснення митного оформлення високотехнологічного обладнання та інноваційної продукції з метою уникнення безпідставного надання пільг щодо сплати митних податків для реалізації інноваційних проектів [12, 143-144].

Наступним перспективним напрямом роботи Державної митної служби є визначення та використання спрощеного порядку застосування процедур митного оформлення щодо підприємств-резидентів.

Разом з тим дії Держмитслужби України, спрямовані на виконання вимог міжнародних угод і конвенцій, до яких приєдналася Україна, на цей час призупинені, оскільки Міністерство фінансів України вважає, що запровадження режиму сприяння можливе лише після набуття чинності новим Митним кодексом України, у якому будуть враховані положення Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур.

На цей час Держмитслужбою України вживаються заходи щодо поновлення режиму сприяння окремим підприємствам-резидентам з метою виконання Україною міжнародних конвенцій та угод, до яких вона приєдналася, у тому числі до Міжнародної конвенції про спрощення та

гармонізацію митних процедур і Рамкових стандартів безпеки і полегшення світової торгівлі.

Таким чином, подальший розвиток митної справи пов'язаний зі спрощенням митних процедур на кордоні та перенесенням детальної перевірки виконання вимог законодавства в галузі митної справи на пізніший термін, вже після безпосереднього ввезення товару, під час здійснення пост аудиту спеціальними підрозділами митних органів.

У зв'язку із цим надзвичайно важливого значення набуває вдосконалення методики проведення митного аудиту, визначення суб'єктів ЗЕД, що зазнають потенційно найбільших ризиків з погляду порушення митного законодавства, розширення прав митних органів на перевірку фінансово-господарської діяльності підприємств як одноосібно, так і спільно з податковою службою. Саме завдяки впровадженню дієвої системи контролю за товарами після випуску їх у вільний обіг митні органи зможуть повною мірою виконувати покладені на них регуляторні та фіскальні функції, забезпечувати економічну безпеку держави.

Отже, виходячи з вищезазначеного можна запропонувати внесення таких змін до чинного законодавства та передбачити:

- уніфікацію порядку справляння мита (ввізне/вивізне мито, особливі види мита (спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне);
- посилення контролю органів державної влади над наданням митних пільг з метою уникнення безпідставного звільнення від оподаткування;
- створення чітко регламентованого механізму застосування спрощеного порядку застосування процедур митного оформлення та розширення прав митних органів під час проведення митного постаудиту;
- надання права Кабінету Міністрів України встановлювати та змінювати ставки ввізного й вивізного мита та сприяти розширенню співпраці між міністерствами й відомствами, які займаються адмініструванням податків і контролюють цей процес;

– підвищення статусу Митно-тарифної ради шляхом формування її складу Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України на пропорційній основі та одночасною заборонаю схвалення будь-яких нормативно-правових актів з питань митно-тарифного регулювання без їх попереднього схвалення Митно-тарифною радою України.

Вказані вище заходи мають сприяти виконанню основного завдання держави, яке полягає в тому, щоб забезпечити умови для стабільного розвитку економіки на основі накопичення та ефективного використання конкурентних переваг, використовуючи всі чинники та залучаючи всі можливі ресурси. Практичним підсумком діяльності держави має стати загальнонаціональна програма підвищення конкурентоспроможності української економіки, у якій необхідно передбачити посилення участі України у міжнародній кооперації та спеціалізації з урахуванням національних інтересів.

ВИСНОВКИ

Дослідивши в даній курсовій роботі особливості митно-тарифної політики України можна зробити наступні висновки та узагальнення.

По-перше, великої роботи потребує реалізація нових підходів у тарифному регулюванні, митній оцінці товарів, впорядкуванні тарифних преференцій до окремих країн та визначенні країни походження товарів закладені в Митному кодексі. Необхідним є проведення широкомасштабного аналізу стану відповідності національного законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності правилам і нормам ЄС та імплементація правил і норм ЄС в законодавче поле України та національну торговельну практику.

По-друге, митні відносини є однією зі складових сукупності всіх ринкових відносин, дає змогу зробити висновок, що цілі митно-тарифної політики є похідними від загальноекономічних цілей і визначаються пріоритетами останніх. Саме за допомогою митно-тарифних регуляторів держава коригує товаропотік і географічну структуру експорту й імпорту з урахуванням довгострокових цілей розвитку країни, забезпечує макроекономічну стабільність, підтримує структуру платіжного балансу, стабілізує курс національної валюти. Але все ж таки основними завданнями митно-тарифної політики залишаються: створення оптимальних умов для конкуренції між національними й іноземними виробниками, забезпечення найбільш ефективного використання інструментів митного контролю і регулювання товарообміну на митній території України, що стимулює належний розвиток економіки.

По-третє, виходячи з вищезазначеного можна запропонувати внесення таких змін до чинного законодавства та передбачити:

– уніфікацію порядку справляння мита (ввізне/вивізне мито, особливі види мита (спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне));

- посилення контролю органів державної влади над наданням митних пілг з метою уникнення безпідставного звільнення від оподаткування;
- створення чітко регламентованого механізму застосування спрощеного порядку застосування процедур митного оформлення та розширення прав митних органів під час проведення митного постаудиту;
- надання права Кабінету Міністрів України встановлювати та змінювати ставки ввізного й вивізного мита та сприяти розширенню співпраці між міністерствами й відомствами, які займаються адмініструванням податків і контролюють цей процес;
- підвищення статусу Митно-тарифної ради шляхом формування її складу Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України на пропорційній основі та одночасною заборонаю схвалення будь-яких нормативно-правових актів з питань митно-тарифного регулювання без їх попереднього схвалення Митно-тарифною радою України.

Вказані вище заходи мають сприяти виконанню основного завдання держави, яке полягає в тому, щоб забезпечити умови для стабільного розвитку економіки на основі накопичення та ефективного використання конкурентних переваг, використовуючи всі чинники та залучаючи всі можливі ресурси. Практичним підсумком діяльності держави має стати загальнонаціональна програма підвищення конкурентоспроможності української економіки, у якій необхідно передбачити посилення участі України у міжнародній кооперації та спеціалізації з урахуванням національних інтересів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бережнюк І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти [текст] : монографія / І. Г. Бережнюк. — Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2009. — 543 с.
2. Виконання Державного бюджету України [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України : [сайт]. — Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.
3. Власюк О.С., Ямпольська І.Л. Зовнішня торгівля України: стан та прогноз / О.С.Власюк // Наукові доповіді – К.: НІСД, 2008. – 63 с.
4. Гребельник О.П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О.П. Гребельник. – К., 2005. – С. 238.
5. Гребельник О.П. Митно-тарифна політика за умов трансформації економічної системи / О.П.Гребельник // Монографія. — К.: КНТЕУ, 2008. - 488 с.
6. Губа М. О.Значущість митно-тарифного регулювання в Україні / М. О. Губа // Держава та регіони. Серія: Економіка і підприємництво. - 2011. - №2. - С. 40-43
7. Закон України “Про Єдиний митний тариф” від 05.02.1992 р. № 2097-ХІІ із змінами та доповненнями від 05.04.2011 р.
8. Карамбович І. М., Войтов С. Г. Митний тариф як елемент захисту національної економіки / І. М. Карамбович, С. Г. Войтов // Збірник наукових праць “Історія торгівлі, податків та мита”, 2010 № 1(1). – С. 259-262
9. Митний кодекс України [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України : [сайт]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=92-15&p>.
10. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах економічної конкуренції / О.Ф. Івашина // . – 2009.- с.1-5
11. Митно-тарифне регулювання як інструмент наповнення державного бюджету України / К. І. Новикова// Фінанси.- 2009 с.1-7

12. Новікова К. І. Перспективні напрямки розвитку митно-тарифного регулювання в Україні / К. І. Новікова // Держава і регіони. – Запоріжжя, 2010. – № 1. – С. 141–145.
13. Пашко П. В. Митна політика та митна безпека України / П. В. Пашко, П. Я. Пісной // Фінанси України. — 2006. — № 1. — С. 71–85.
14. Пашко П.В. Інституційний механізм реалізації митної політики / П.В. Пашко // Фінанси України. – 2004. – № 11. – С. 153–155.
15. Підсумки роботи митних органів України у 2010 р. Інформаційно-аналітичний збірник. — К. : ДМСУ, 2011
16. Пісьмаченко Л. Державний механізм захисту економічної безпеки у процесі здійснення зовнішньоекономічної діяльності / Л. Пісьмаченко // Вісник НАДУ. –2009. – № 2. – С. 106–114.
17. Пісьмаченко Л. Митно-тарифне регулювання як засіб захисту економічних інтересів держави у сфері зовнішньої торгівлі / Л. Пісьмаченко // Економіка та держава : міжнародний науково-практичний журнал. – 2008. – № 12. – С. 49–52.
18. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України : [сайт]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-7&p>
19. Про затвердження Основних пріоритетних напрямів діяльності та завдань Державної митної служби України на 2011 рік : наказ Держмитслужби України [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Державної митної служби України : [сайт]. — Режим доступу :<http://www.customs.gov.ua>.
20. Статистична інформація [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики України : [сайт]. — Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>
21. Храмов В. О., Бовтрук Ю. А. Зовнішньоекономічна політика: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2002. — 264 с.